

**socialmedicinsk
tidskrift**

Fyrtiofjärde årgången · jan. 1967 · häfte 1

Allmän redaktion:

med. lic. E. Husmark, redaktör och ansvarig utgivare
med. lic. Per Chr. Jersild
fru Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Vetenskaplig redaktion:

Prof. Gunnar Lindgren, Lund
prof. Ragnar Berfenstam, Uppsala
Prof. Per Bjurulf, Umeå
prof. Gunnar Inghe, Stockholm
prof. Bengt Lindegård, Göteborg

Sehlstedtsgratan 9, 4 tr. Stockholm No. Tfn 08/ 67 21 21
Postadress: Fack, Stockholm 27
Postgiro 11 79.

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur
smt utan angivande av källan förbjudes.

TV-reportage och mentalsjukvård

Läkartidningen har i sitt första nummer för året riktat klander mot vår kritik i december av vissa radio-TV-reportage. Tidningen refererar brottstycken av Smt:s ledare men synes undvika sådant som kunde gjort dess inpass onödigt. I läkartidningens ingress står det:

Efter att med en rad märkvärdiga formuleringar ha analyserat massmedias nyhetsförmedling samt konstaterat att vi lever i "ett sekulariserat och normlöst samhälle" kritiserar TV-serien om de statliga mentalsjukhusen.

Vi har gjort våra konstateranden i klartext, som säkert begrips av den som vill förstå. I den allmänna debatten förekommer ofta sådana meningsyttringar som vi framfört. Särskilt TV är ett så betydelsefullt informationsmedium att dess verksamhet naturligen blir och bör bli utsatt för fortlöpande granskning och kritik.

Vi har först påtalat radio-TV:s urval i nyhets-

och aktualitetsmaterialet i den mån man syns prioritera i stället för utsortera scener om våld, sex och annat sensationellt raffel. Monopolställningen gör att tävlan med avancerad dagspress borde kunna undvaras. När övertramp skett och protesterna blivit kraftiga nog betecknas gärna saken som ett 'olycksfall i arbete'. Det är i hög grad angeläget att olycksfall av denna art förebyggas genom ändamålsenliga åtgärder.

Smt:s decemberledare behandlade också de socialmedicinska reportagen senast om mentalsjukvården. Vi har vitsordat reportagets försynta framförande. Men det är omöjligt acceptera en ensidig mörkerskildring av ett vårdområde som är under en revolutionerande utveckling och kan visa goda exempel på vad framtiden kan ge. Reportaget ut-sändes just inför landstingens övertagande av de statliga sjukhusen. Naturligtvis finns det gammal-

modiga och försummade mentalsjukhus kvar. Ansvaret härför faller emellertid inte på landstingshuvudmannen eller ens på medicinalstyrelsen, som ständigt får sina anslagskrav nedsjunkna. Ändå var det deras representanter som fick schavottera för statsmakternas försummelser. Men även dessa har varit blockerade framför allt av läkarbristen. Läkartidningen skriver:

Slutsatsen av SMT:s resonemang torde alltså bli att de missförhållanden inom den statliga mentalsjukvården som belystes i TV — inte minst genom intervjuer med psykiatrer — antingen inte existerar eller också inte bör erkännas som existerande, om de inte kan vägas upp med nya, positiva initiativ och åtgärder. Visst har det utretts och överlagts men har resultatet blivit vad läkarna hoppats på? Och visst har läkarna under åren ropat högt och sökt föra fram samma missförhållanden i rampljuset, som TV nu gjorde; TV lyckades tydligen bättre — är det då något att beklaga?

TV-programmen innebar en svidande kritik av de ansvariga för den statliga mentalsjukvården och vi tror inte att allmänheten tagit skada; tvärtom måste en opinion hållas levande mot missförhållanden, var dessa än finns.

Här går bristande insikt och nonchalans hand i hand. Läkarna vet bättre än läkartidningen och TV hur landet ligger och vilka anspråk man kan ha på framstegstakten. Ur en artikel om den psykiatriska vårdens planering av överläkare Rudolph Schlaug i Landstingens tidskrift (11/66) återges:

Jag tror, att vi löper allvarlig risk att komma på felaktiga vägar om vi ej noga och konkret överväger vilka krav, som bör ställas på de psykiatriska sjukvårdsinrättningarna. Allt för mycket uppmärksamhet koncentreras på nödvändigheten av att ersätta nedslitna och omoderna mentalsjukhus med nya enheter.

I samma nr inleder överläkare Börje Lassenius en artikel:

Avsikten med överförandet av mentalsjukvården till landstingen är att åstadkomma en integrerad sjukvård. Det är självklart att det kommer att dröja i många år innan en verklig integration kommit till stånd men som jag ser det är en samordning i administrativt hänseende av all sjukvård ett första, viktigt steg. Följande steg bör sedan vara att sammanföra den psykiatriska och somatiska akutsjukvården till gemensamma enheter för att på så sätt slutgiltigt avskaffa mentalsjukhusen som isolerade inrättningar.

Eftersom det säkert dröjer länge innan den ovan nämnda målsättningen har uppnåtts måste den av

statsmakterna påbörjade upprustningen av mentalsjukvården fortsätta.

"TV lyckades tydligen bättre" med sitt reportage än läkarna med sina rop om missförhållandena under åratals, menar Lt-författaren. En sådan förmodan behöver knappast något bemötande. Alla väsentliga avtal mellan stat, landsting och städer för genomförande av huvudmannaskapsreformen har träffats. Det är det viktigaste. Att en opinion måste hållas levande mot missförhållanden var dessa än finns är helt Smt:s uppfattning, men vi menar att reportaget genom sin pessimism måste inverka ogynnsamt på den viktiga personalrekryteringen och vara till skada för den psykiatriska vårdens renommé hos allmänheten, särskilt hos potentiella patienter och deras anhöriga.

Läkartidningen avslutar:

Det framstår som gåtfullt att Socialmedicinsk Tidskrift valt att här ta fram hartassen; inte kan det väl vara i patienternas eller vårdpersonalens intressen?

Svaret är, att det varken funnits någon gåta eller någon hartass. Däremot har Smt velat hävda att en realistisk bedömning och en objektiv skildring av sammanhang och förutsättningar är nödvändiga då väsentliga samhällsfrågor behandlas. I det avseendet avviker Smt:s ståndpunkt från den i läkartidningen presenterade.

Nästa nummer

av Socialmedicinsk tidskrift kommer helt att upptas av föredrag från en internordisk konferens i Linköping 1966 om *psykiatrisk rehabilitering*. En rad kända namn från Sverige och grannländerna svarar för bidragen. Problemen rörande de psykiatriska fallens rehabilitering kommer alltmer i förgrunden. Publiceringen av symposiets föredrag kan därför antas möta stort intresse.